

4, Vlastnosti učení – vrozené, získané, schopnosti a jejich rozvoj. Autoplastický obraz nemoci, faktory ovlivňující subjektivní prožívání nemoci.

Vlastnosti učení: vloh, schopnosti, nadání, talent, genialita, inteligence, vědomosti, dovednosti, návyky.

VLOHY

– **Vrozený** předpoklad pro utváření schopností

– Jsou **skryté** – musíme vytvářet podmínky pro jejich objevení (životem ve společnosti, záměrným/náhodným působením prostředí, výchovou a vlastní aktivitou jedince se vlohy rozvíjí a formují ve schopnosti)

a) Somatické vlohy: **celkové somatické zvláštnosti organismu** (malá/velká výška, štíhlá/robustní postava, rovné/vlnité vlasy); **zvláštnosti smyslových orgánů** (zraková ostrost, sluch, čich); **zvláštnosti stavby a činnosti CNS** (síla, pohyblivost, vyrovnanost)

b) Psychické vlohy: inteligence, šikovnost,...

– Na základě jedné vlohy se mohou rozvinout různé schopnosti (např. silná postava – hasič, sportovec) / určitá schopnost se může rozvinout na podkladě různých vloh (např. dobrý zdravotnický pracovník – zručnost, pohotovost, příjemný hlas...)

– **Zda se vloh rozvine, je závislé na:**

- Společenském prostředí, kde jedinec vyrůstá
- Množství a druhu podnětů, se kterými se setkává
- Vztahu mezi dospělým a dítětem
- Příkladech, které vidí
- Povahových vlastnostech jedince

SCHOPNOSTI

– **Získaná** psychická vlastnost, která člověku umožňuje naučit se určitým činnostem a úspěšně je vykonávat

– Rozvíjí se **na podkladě vloh** (pokud není vloh – není schopnost; pokud je vloh a není rozvíjena (např. malování) – není schopnost)

– Schopnosti vedou k zajištění lepšího výkonu než průměrného

- Obecné schopnosti – podmiňují úspěšné vykonávání mnoha činností (např. moudrost, rozvážnost...)
- Specifické schopnosti – umožňují vykonávání speciálních druhů lidské činnosti (např. herectví, malířství, řečnictví...)
- Primární schopnosti – umožňují rozvoj jiných schopností (např. vnímání, představivost, intelekt...)
- Sekundární schopnosti – uplatňují se v konkrétních činnostech (např. schopnost číst, psát, vařit...)
- Smyslové schopnosti – rozeznávání barev, vůní, tónů,...
- Rozumové (kognitivní) schopnosti – schopnost myšlení, paměti, pozornosti, představivosti...
- Senzomotorické schopnosti

– **Stupně schopností:**

- a) Nadání – soubor dobře rozvinutých schopností určitého druhu, které umožňují výborný výkon v určité oblasti (např. hudební nadání, pohybové nadání, jazykové nadání...)
- b) Talent – soubor velmi vysoce rozvinutých schopností, předpoklad pro dosažení vynikajících výkonů (k rozvinutí talentu často nestačí jen výborné schopnosti, ale je třeba volných vlastností (vůle, píle), povahových vlastností (zájem) a příznivých společenských podmínek)
- c) Genialita – mimořádně rozvinutý talent (takový člověk tvoří mimořádná, vrcholná, neopakovatelná díla, objevy)

AUTOPLASTICKÝ OBRAZ NEMOCI = subjektivní prožívání nemoci (každý člověk nemoc prožívá a vyrovnává se s ní jinak)

Pohled na nemoc: **subjektivní** (z pohledu nemocného) x **objektivní** (z pohledu okolí, zdravotníků)

Některé příznaky jsou pouze subjektivní. Pro nemocného je subjektivní prožívání nemoci ve středu jeho zájmu a pozornosti.

Má stránku:

- **Senzitivní** – co pacient pociťuje (bolest, křeče)
- **Racionální** – informativní, co si pacient myslí
- **Emoční** – citová, co pacient prožívá (úzkost, strach)
- **Volní** – co pacient dělá

Faktory ovlivňující subjektivní prožívání nemoci:

- **Věk** – u dětí a starších lidí převládá emoční stránka, u dospělých racionální
- **Pohlaví** – ženy lépe snášejí bolest, muži se lépe adaptují v nemocnici)
- **Typ onemocnění** – akutní / chronické / nevyléčitelné / s trvalými následky
- **Typ léčby** – domácí / hospitalizace
- **Typ osobnosti (temperament)** – nejlépe snášejí sangvinik, nejhůře melancholik
- **Zdravotní uvědomění, soc. prostředí**
- **Inteligence, hierarchie hodnot**

Prožívání nemoci v čase:

1) Premedicínská fáze

- Před návštěvou lékaře
- Objevují se první (často neurčité) příznaky, člověk pociťuje zdravotní změny, objeví se pocit nejistoty
- N je z důvodu nemoci podrážděný, přecitlivělý
- Délka nemedicínské fáze se liší podle zdravotního uvědomění člověka
- Tato fáze je typická samoléčbou (bylinky, domácí lékárna...)
- Dlouhá premedicínská fáze – nebezpečí z prodlení

2) Medicínská fáze

- Začíná návštěvou lékaře, stanovením diagnózy a přijetím role pacienta
- Dochází první kontakt se zdravotnickým prostředím a personálem
- U nemocného dochází ke změně životního stereotypu, důležitý je první dojem
- Pokračuje léčením s případnou hospitalizací a končí posledním kontaktem s lékařem, který nemoc ukončí
- P se uzdraví / nemoc se kompenzuje / nedochází ke zlepšení x dochází ke zhoršení až smrti

3) Rekonvalescence

- Probíhá v domácím prostředí, je různě dlouhá
 - Člověk se zotavuje do úplného zdraví / vyrovnává se s trvalými následky
-